

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

باسمه تعالی

سالمندی و سیستم مدیریت اطلاعات سلامت سالمندان

نام ارائه دهنده: محدثه بشارتی

استاد راهنما: خانم دکتر معراجی

Besharatim931@mums.ac.ir

پيران سخن، ز تجربه گویند گفتمت

هان اي پسر که پير شوي، پند گوش کن

Definition of an older or elderly person

ACCORDING TO WHO DEFINITION, MOST DEVELOPED WORLD COUNTRIES HAVE ACCEPTED THE CHRONOLOGICAL 60" FOR AGE OF "65" YEARS AS A DEFINITION OF ELDERLY' OR OLDER PERSON BUT THERE ARE MANY STUDIES WHICH CONSIDER THE AGE OF " DEVELOPING COUNTRIES.

UN TRIES HAVE ACCEPTED THE CHRONOLOGICAL 60" FOR AGE OF "65" YEARS AS A DEFINITION OF ELDERLY' OR OLDER PERSON BUT THERE ARE MANY STUDIES WHICH CONSIDER THE AGE OF " DEVELOPING COUNTRIES.

سازمان بهداشت جهانی **سالمندی** را به ترتیب زیر تعیین می کند:

سالمند جوان: 60-74 سال

این گروه معمولاً از نظر ذهنی هوشیار و نیازهای بهداشتی آن ها تفاوت چندانی، با افراد میانسال 45 تا 60 ساله ندارد.

سالمند: 74 - 90 سال

این افراد از نظر جسمی حساس بوده و نیاز به مراقبت های ویژه دارند.

سالمند پیر: 90 سال به بالا

تعریف سالمندی از دیدگاه زیست شناختی

سالمند به فردی اطلاق می‌گردد که بیش از شصت سال سن داشته (زیرا در این سن، فرد با افت نیروهای جسمی و روانی روبه‌رو می‌شود. افت این نیروها در زنان نسبت به مردان سریع‌تر اتفاق می‌افتد). و به علت پیامدها و عوارض ناشی از کهولت سن و تغییرات فیزیولوژیکی که در بدن وی در اثر افزایش سن به وجود می‌آید نیاز به مراقبت و توانبخشی دارد.

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی اگر در کشوری میزان گروه سنی **بالای 15 سال** بین **چهار تا هفت درصد** باشد، آن کشور رو به سالمندی و اگر **بین 14 تا 21 درصد** باشد، آن کشور سالمند تلقی میشود

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

در ایران استان های **سمنان**، **خراسان جنوبی** و **گیلان** **پیرترین** استان ها و بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد،
خوزستان و سیستان و بلوچستان **جوانترین** استان های کشور طی دو دهه گذشته بوده اند.

مقام اول را در افزایش
امید به زندگی

▪ میانگین درصد سالمندان کشور که در سال ۶۵، **3.08 %** بوده است، در سال ۸۵ به **۵.۱۸ %** افزایش یافته است و این رقم در برخی از استان ها به شکلی نگران کننده پیش می رود پیش بینی می شود تا سال ۱۴۲۹ به **۹/۲۴ %** برسد که روندی سریعتر از سایر گروه های جمعیتی خواهد داشت

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

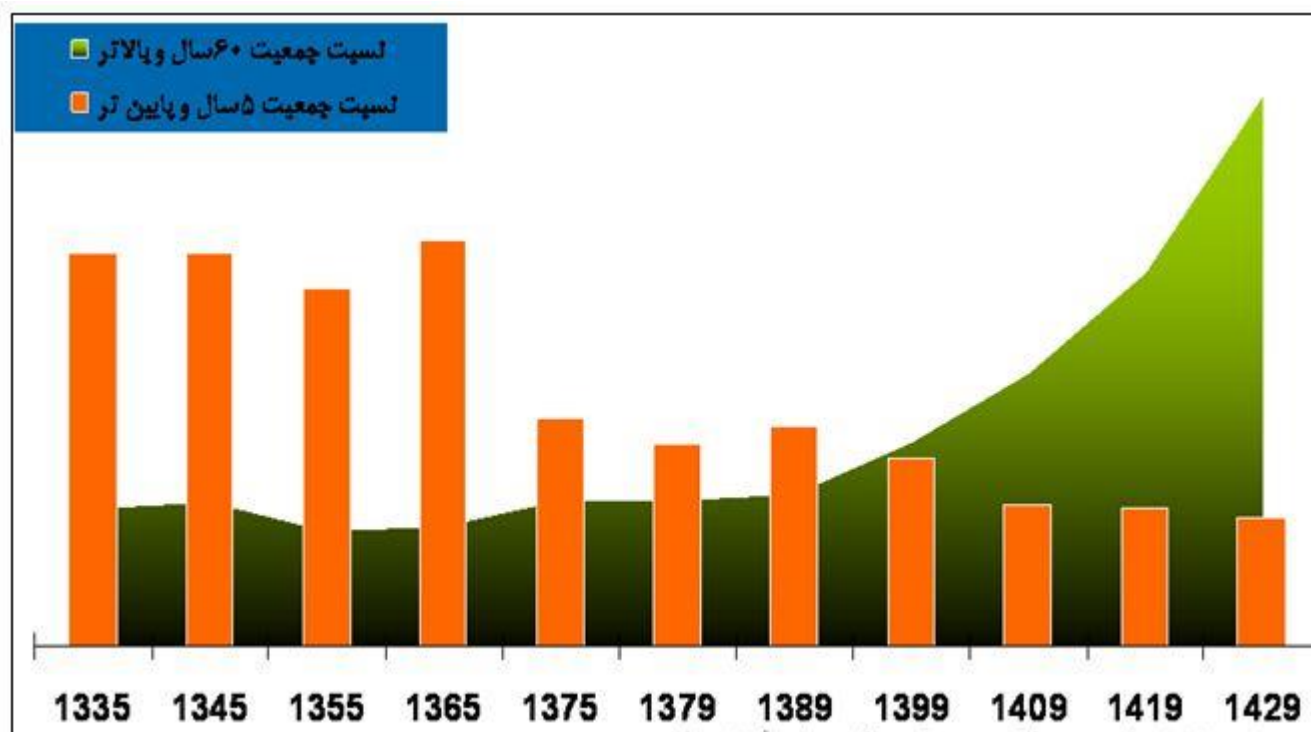
▪ از سوی دیگر در تمامی سرشماری ها درصد **مردان** ۶۵ ساله و بالاتر **بیش از** درصد **زنان** در این سن بوده است و این میزان در سال ۷۵ به بالاترین میزان رسیده است

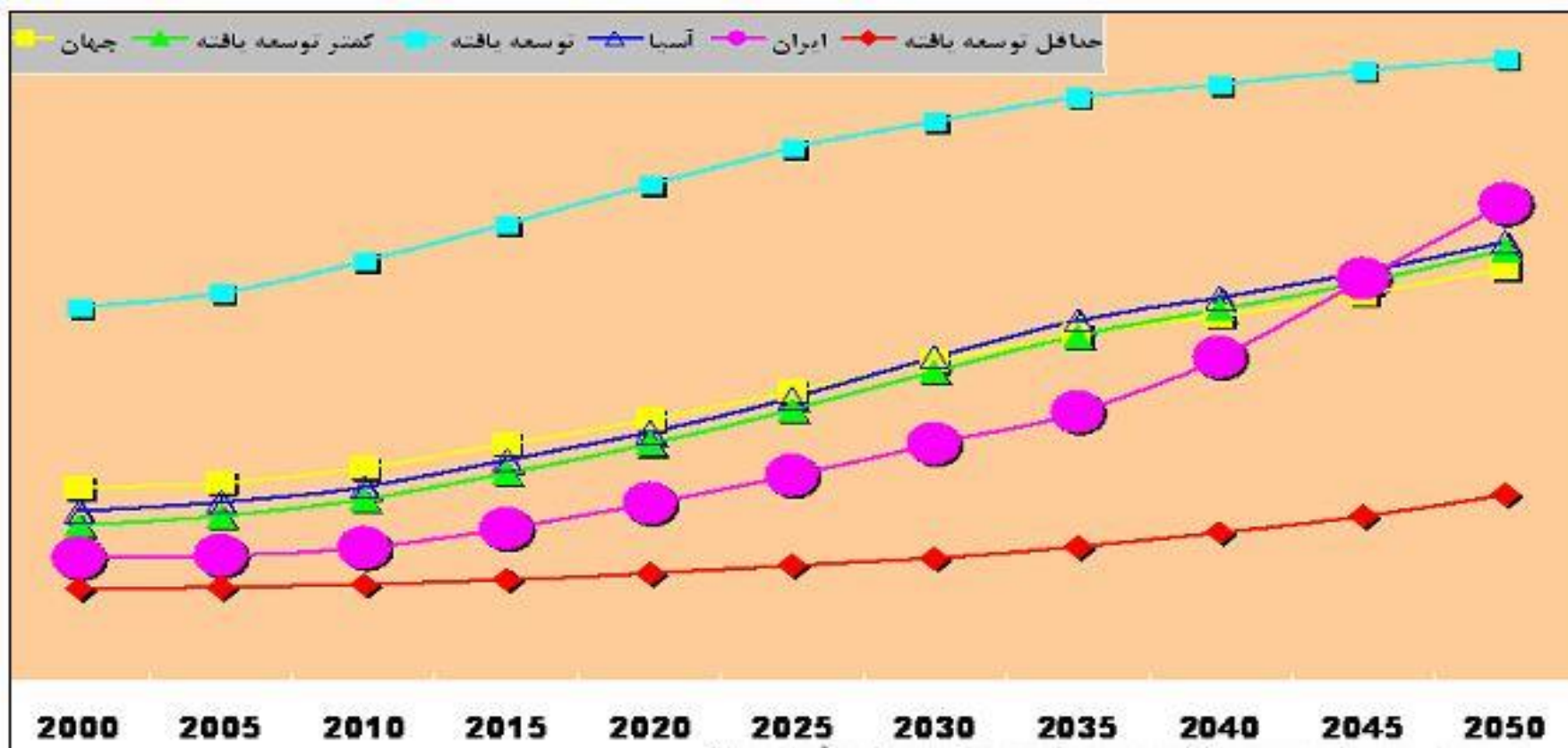

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

مقایسه روند نسبت های جمعیت ۵ سال و پایین تر با ۶۰ سال و بالاتر در ایران

مقایسه پیش بینی روند سالخوردگی جمعیت در ایران، جهان و مناطق توسعه یافته

اهمیت اطلاعات در مدیریت سلامت سالمندان

- افزایش پیشرونده سالمندان در بسیاری کشورهای توسعه یافته موجب توجه به سلامت این گروه سنی شده است. ثبت داده‌های کافی و مناسب برای سالمندان به عنوان پایه و اساس برنامه ریزیهای آینده برای این قشر از جامعه است.
- اطلاعات برای مدیران منبع گرانبهایی به شمار می‌رود اما، تجربه ثابت کرده است که مدیران بیش از آنچه وقت صرف میکنند، داده دریافت میکنند.

▪ رشد روزافزون وسعت و پیچیدگی دراکثر سازمانها سبب شده است که مدیران روز به روز از صحنه عملیات دورتر شوند و این امر نیاز آنها به اطلاعات را در مورد تغییرات رخ داده در سازمان، بیشتر میکند و به طبع آن، اهمیت و رشد روزافزون کاربرد سیستمهای اطلاعات مدیریت در زمینه های برنامه ریزی و تصمیم گیری دیده میشود سازمانهای مراقبت بهداشتی نیز از این قاعده مستثنی نیستند، چرا که مدیران اطلاعاتی در سیستم مراقبت بهداشتی، به جمع آوری حجم زیادی از دادهها روبه رو هستند افزایش پیشرونده جمعیت سالمندان در بسیاری از کشورهای توسعه یافته موجب معطوف شدن توجه به سلامت این گروه سنی شده است

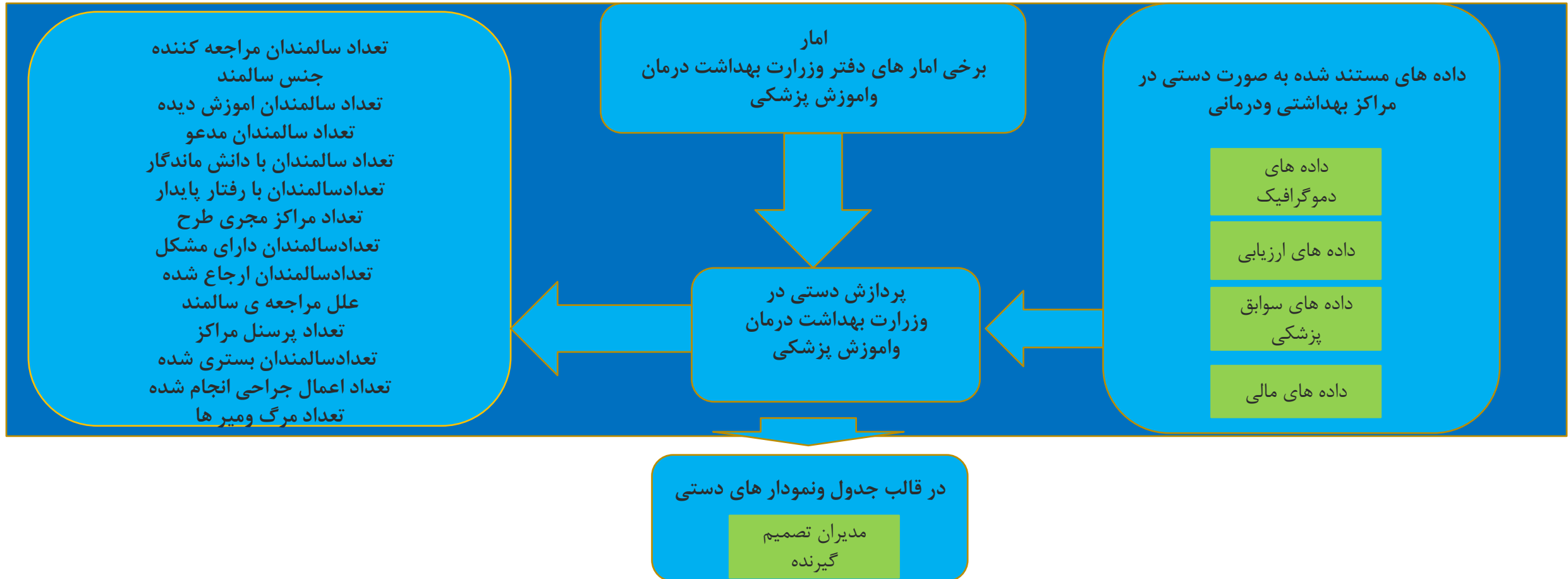

▪ کشور ایران نیز از تغییرات جمعیتی پیش گفته مستثنی نیست؛ به طوری که، آخرین سرشماری مرکز آمار ایران نشان داد **7 درصد** از جمعیت کشور ایران را **سالمندان** تشکیل میدهند طبق آمار، سالمندان پنج تا هفت برابر نسبت به بقیه آحاد جامعه بیشتر به پزشک مراجعه میکنند و بیش از 1، درصد هزینه های درمانی برای سالمندان صرف میشود؛ لذا نیاز به دادههای مناسب برای پشتیبانی از خدمات ارائه شده و بهبود بهره وری در تصمیم گیری های آینده وجود خواهد داشت.

نمای وضعیت موجود سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان ایرا

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

مستندسازی داده ها در سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان

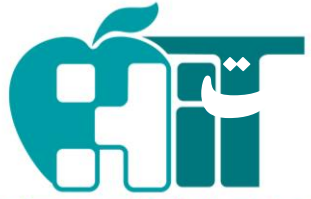
در ایران، سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان به مفهوم واقعی وجود ندارد. به طوری که مدیران برای مستندسازی و گردآوری دادهها جهت تصمیم گیری سلامت سالمندان از مراکز مختلفی اطلاعات کسب میکنند. یکی از منابع داده در این سیستم فرمهای تکمیل شده در مراکز مراقبت بهداشتی - درمانی است.

▪ در این سیستم تمامی داده‌ها به صورت دستی در مراکز بهداشتی - درمانی جمع آوری میشود. فرمهای ثبتی شامل: فرم دوره ای مراقبت ، فرم ارجاع، فرم پیگیری و فرم پسخوراند است. فرمهای ذکر شده، مربوط به سالمندانی هستند که به مراکز بهداشتی - درمانی مراجعه میکنند. اما، برای سالمندانی که به خدمات سطح دوم سلامت (بیمارستان و کلینیک) نیاز دارند؛ جمع آوری مستندات همانند سایر گروههای سنی دیگر است. زیرا در بیمارستانهای ایران بخش مجزایی برای سالمندان وجود ندارد و سالمندان مانند افراد دیگر در بخشهای مختلف بستری میگردند.

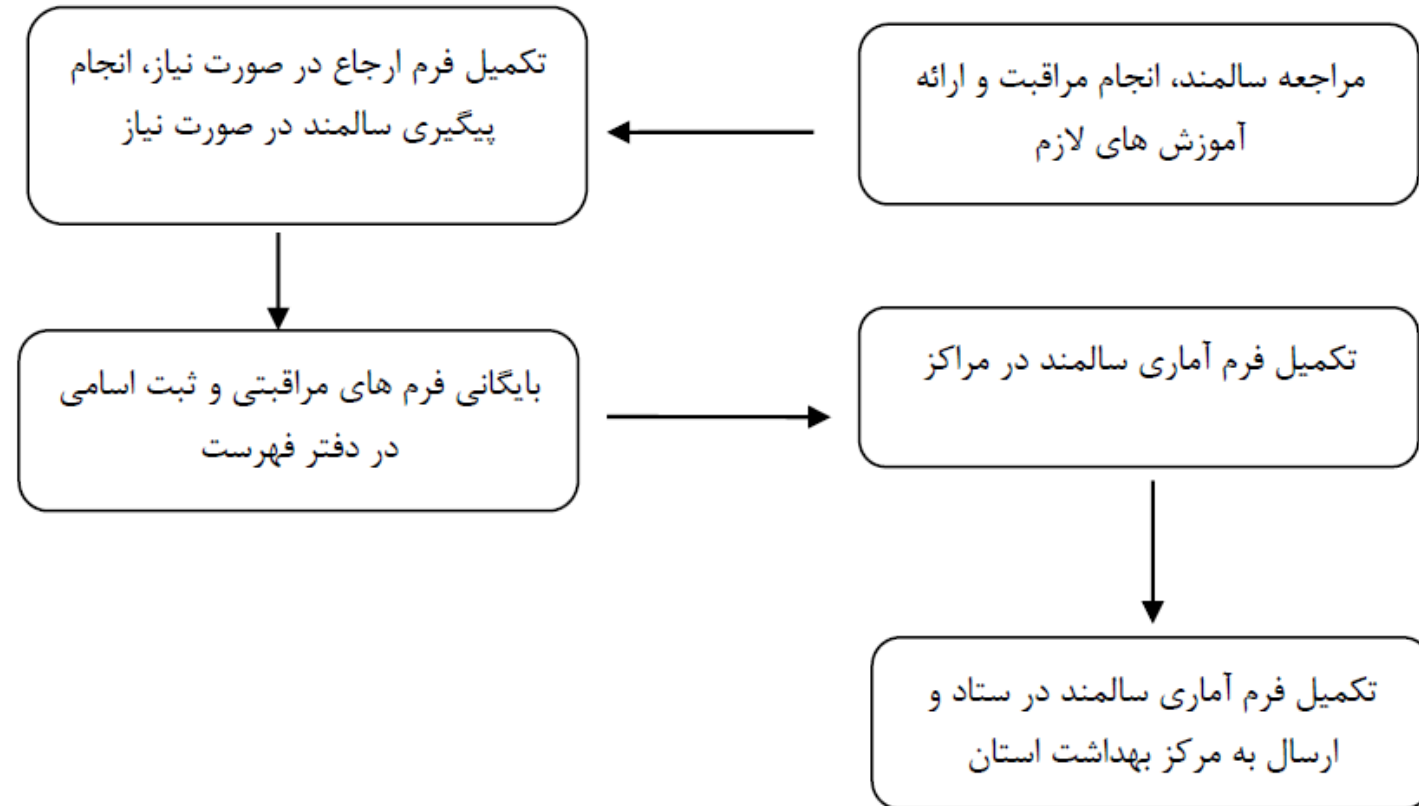

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

گردش داده ها در سیستم اطلاعات مدیریت سالمندان ایران

در این مراکز پس از تکمیل فرم های سالمندان و فرم ارجاع در صورت نیاز، این فرمها در مرکز بایگانی شده و سپس فرمهای آماری تکمیل و در نهایت به مرکز بهداشت استان ارسال میگردد. در تمامی مراحل، فرمها کاغذی است و گردش داده به صورت کاملاً دستی صورت میگیرد. تنها در مرحله آخر، در مراکز بهداشت استان، دادههای سالمندان مکانیزه شده و از طریق پورتال وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وارد میشود.

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

تحلیل و گزارش دهی داده‌ها در سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان ایران

در سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان ایران، در سطح اول سلامت، به صورت متمرکز تحلیل نمیشوند؛ چرا که در ارائه داده‌ها گسستگی وجود دارد و زمان جمع‌آوری داده طولانی است. همچنین، سیستمی برای تحلیل داده وجود ندارد. داده‌های ارسال شده به مراکز بهداشت استان، بر حسب نیاز مورد تحلیل دستی قرار میگیرد و در سالنامه‌هایی منتشر میگردد که در پایان هر سال تهیه میشوند.

در سطح دوم سلامت، داده ها در دفاتر آمار و انفورماتیک دانشگاهها توسط انجام گرفته و سالنامه هایی در پایان سال تهیه SPSS افزارهای در دسترس چون میشوبه عبارت دیگر، مراکز متولی سلامت سالمندان به طور مجزا گزارشهایی را تولید کرده، هر کدام آنها را تحلیل میکنند و غالب گزارشها و شاخصها جنبه اداری، مالی و مدیریتی دارد.

برخی از این گزارشها در مراکز بهداشتی - درمانی عبارتند از : گزارش جمعیت سالمندان، ارجاع سالمندان، تعداد شبکه های مجری برنامه های سالمندان، تعداد سالمندان مراقبت شده توسط پزشک، تعداد سالمندان مراقبت شده توسط غیر پزشک، تعداد سالمندان آموزش دیده با اطلاعات ماندگار، تعداد افراد آموزش دهنده به سالمندان .

تحلیل داده‌های به دست آمده از بیمارستانها و کلینیکهای سلامت (سطح دوم سلامت) منجر به تهیه گزارشهایی شامل: بار بیماری سالمندان، مرگ و میر سالمندان به تفکیک علت مرگ و میر، تحلیل هزینه ها، مصرف داروها توسط سالمندان، خلاصه وضعیت بیماران سالمند، سرشماری پذیرش و ترخیص سالمندان در بیمارستانها و کلینیکها، نمودارهای ماهیانه و سالیانه مراجعین سالمندان به کلینیک سالمندان است.

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

توزیع و دسترسی اطلاعات در سیستم اطلاعات مدیریتی سلامت سالمندان ایران

توزیع اطلاعات در مراکز بهداشتی درمانی به صورت دستی یا به ندرت مکانیزه انجام میشود. یعنی، فرمهای کاغذی مربوط به سالمندان پس از تکمیل در پایان هر ماه به مرکز بهداشت شهرستان و از آنجا پس از جمع آوری از کلیه شهرستانها در فواصل سه ماهه (فصلی) برای ستاد استان (گروه سلامت خانواده استان) ارسال میگردد.

از آنجا که در ایران سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان وجود ندارد؛ لذا مدیران گزارشهای تولید شده را به صورت متمرکز دردسترس ندارند. البته در برخی مراکز، مدیران سالمندان به اینترنت و ارتباطات مجازی برون سازمانی دسترسی دارند و هنگام تصمیم گیری برخی اطلاعات مورد نیاز، از جمله اطلاعات دموگرافیک سالمندان دردسترس است، اما به بیشتر اطلاعات سالمندان که مؤثر در تصمیم گیری مدیران دسترسی به هنگام وجود ندارد.

منابع

1. 1.Noroozian, M. (2012). "The elderly population in iran: an ever growing concern in the health system." Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences 6(2): 1-6.
2. <http://www.pezeshk.us/?p=11512>
3. صدوقی، فرحناز. بررسی وضعیت سیستم اطلاعات مدیریت سلامت سالمندان ایران. 99- مجله اطلاع رسانی پزشکی نوین، سال اول، ش چهارم (زمستان 1394): 11-20
4. صدوقی، فرحناز. مقایسه حداقل داده‌های سلامت سالمندان در کشورهای منتخب. مجله انفورماتیک سلامت و زیست پزشکی مرکز تحقیقات انفورماتیک پزشکی، دوره دوم، ش چهارم (سال 1394): 642- 652

با تشکر از توجه شما

Health Information Technology Department
Mashhad University of Medical Sciences

نام ارائه دهنده: محدثه بشارتی